СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 108. Джерзі Сіти, Н. Дж., субота, 9-го травня 1936. — VOL. XLIV. No. 108. Jersey City, N. J., Saturday, May 9, 1936. THREE CENTS

ВЖЕ І ЛЕМАНА „НЕ ДОПУСКАЮТЬ"

ОЛБАНІ — Губернатор Леман, якого проєкт „суспільної обезпеки" республиканські асемблимени повалили, рішив таки далі добиватися свого, звертаючись через радіо до цілої суспільности. У своїй радіовій промові Леман сказав, що його проєкт є добрий, бо він обіймає фінансову поміч для вбогих дітей, поміч для старих людей, поміч для сліпих, певні піддержки для матерей, головно у фермерських околицях, поліпшення суспільного здоровля, поміч у здобутті фахів і т. п. Републиканські асемблимени кажуть, що все це гарно, та звідки взяти на те гроші?

ФЕДЕРАЛЬНІ ВИДАТКИ.

ВАШИНҐТОН. — У конґресі внесли під дискусію ухвалення суми 2,300,000,000 долярів на ріжні федеральні видатки. З того поверх 1,400,000,000 мало би піти на поміч безробітним.

ПОЛІТИЧНА БОРОТЬБА РОЗГОРЯЄТЬСЯ.

ТОПІКА (Канзас). Републиканський сенатор Ландон, що хоче кандидувати на президента у наступних виборах, критикував Рузвелта і його адміністрацію. „Ніколи в історії, — говорив він — коли виникали депресії, не двигалися ми так поволі вгору, як це тепер діється". Причиною цього, він запевняв, є Рузвелтові адміністраційні експерименти, як Ню Діл, Ен Ар Ей, Ей Ей Ей, Доблю Пі Ей, і т. д.

ПОВОЛІ ТАКИ ВИЧИЩУЮТЬ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральні аґенти знову зловили двох бандитів, Мейґена і Кемпбела, які схоплювали дітей багачів, щоб від родичів діставати окуп. Оба бандити були узброєні до зубів, але їх так підійшли, що вони не мали часу зробити зі зброї вжитку.

ПОРОЗУМІННЯ РОБІТНИКІВ З ВЛАСНИКАМИ КОПАЛЕНЬ.

НЮ ЙОРК. — Тут прийшло до підписання умови між представниками юній, що охоплють копальні твердого вугля, і власниками тих копалень. На основі тої умови робітники зобовязалися впродовж двох літ не виходити на страйк, а власники згодилися вкоротити час праці на сім годин денно і пять днів у тижні, з задержанням старої платні.

НЕ ЗНАЄ ЕВРОПИ.

АТЛЕНТИК СИТІ. — Професор Фенвик на конвенції Федерації Жіночих Клюбів застановлявся над европейським положенням і накінець подав раду, що з огляду на слабість Ліґи Націй треба поставити якесь сильніше політичне тіло, на зразок Злучених Держав Америки з найвищим судом, що реґулювалоб економічне життя поодиноких країв та не допускалоб до війни.

ПРИВЕРТАЮТЬ СТАРУ ПЛАТНЮ.

ОЛБАНІ. — Стейтовий сенат ухвалив закон, на основі якого привернено назад стару платню міським робітникам, поліцаям і пожарникам Ню Йорку. Подібний закон приготовляють для вчителів, яким також були обтяли платню.

КАЖЕ, ЩО ТРЕБА ЩЕ БІЛЬШОЇ КОНТРОЛІ ПРОМИСЛУ.

ВАШИНҐТОН. — Д-р Волтон Гемілтон, член виділу Суспільної Опіки, сказав на масовім мітинґу, що маніпуляція з самими грішми не зарадить безробіттю. Бо безробіття передівсім кориниться в тому, що удосконалили дуже техніку, так, що машини викинули міліони людей на брук і далі їх викидають. Тому він радив розтягнути над промислом іще сильнішу контролю, якою можна булоб реґулювати час праці, та накладати податки на нові винаходи і тими податками піддержувати людей, що через технічні уліпшення стратили працю. Добробут лежить у функціонованні промислу, а не у самих грошах. Тому треба дивитися на те, як він функціонує.

ЗБРОЄННЯ АМЕРИКИ ЛЯКАЄ ЯПОНІЮ.

ВАШИНҐТОН. — На засіданні „Комітету Розділів" сенатор Най сказав, що безнастанні зброєння Америки лякають Японію і змушують її на подібні зброєння. Колиб Америка не зброїлася, то японський мілітаризм завалився би під власним тягаром.

РІВНІ ПРАВА ЧАСОМ НЕВИГІДНІ.

НЮ ЙОРК. — Коли жінки виборили собі рівні права враз з мужчинами, то вони через те набули також і рівні обовязки. Такої думки був суддя Пенке, який в одній судовій розправі призначив жінці, що працювала, удержувати свого чоловіка, з яким вона не жила, а який був на міській підмозі.

ВИРІБ АМУНІЦІЇ — В ДЕРЖАВНІ РУКИ.

Ллойд Джордж є проти виробу муніції приватними промисловцями. Каже, що виріб муніції повинен бути державним монополем. Тоді менше буде міждержавних інтриґ і буде певність, що держава матиме на час муніцію і зброю.

НЕВДАЧУ ЗАВИНИЛО СТАРЕ ПОКОЛІННЯ.

Етіопський цісар вправді заявив, що буде боронити Етіопії до останньої каплі крови, але по тих заявах покинув рідний край, і то враз з військовими начальниками. Етіопська молодь, що покінчила школи в Европі, а тепер завзято боронила рідний край, каже, що це покинули Етіопію люди старої дати, які дуже ворожо ставилися до освіченої етіопської молоді і її переслідували за те, що вона домагалася реформ та протестувала проти гнету, якого допускалися начальники племен над бідним народом.

„РУССКІ" ДІЯКОНИ.

Діякон Григорій Соловей, „русскій чєлавєк" з села Залуже біля Дубна вів акцію опіки над „русскімі" дітьми. Крім грошей, які зібрав серед місцевих москалів, одержав іще з Америки пожертв біля 2,000 долярів. Та Соловей поклав усі ці гроші до власної кишені і слідча влада мусіла його арештувати.

ЗЛОДІЙСЬКА ЗАРАЗА.

Від довшого часу розпаношилися злодії в Дорогові селі (Галичина). Крадіжі були на порядку дня. Не пожаліли навіть і кооперативи. Злодії вже так були роззухвалені, що вкінці вкрали корову зі стайні. Остаточно поліція впала на слід злодійської „компанії", знайшла сховок крадених річей та арештувала 12 людей з Дорогова. В складі цієї 12-ки є люди та господарі, по яких ніхто не був би такого вчинку сподівався. Деякі з них були навіть більшими рибами в товариствах. Тепер усі сидять за решіткою та переводять час на роздумуваннях і каяттю.

ПЕРШИЙ ПАРИЗЬКИЙ ТЕЛЕФОНІЧНИЙ АБОНЕНТ.

Між 250,000 телефонічних абонентів у Парижі живе ще чоловік, що перший у Парижі заінсталював у себе телефонічний апарат. Цей чоловік називається Андре Жірардо. Він користується телефонічною комунікацією від 1880. р. „Коли я заінсталював у себе телефон — каже добродій Жірардо — мої сусіди вважали мене за варята. Таке було тоді упередження до тієї „чортівської машини". Зпочатку дуже мало мешканців Парижа пішло за моїм прикладом. Їх число було зпочатку таке мале, що телефонічна централя не вважала за потрібне завести нумерації абонентів. Просто подавалося назвище особи, з якою хотілося говорити. Щойно по кількох літах число телефонічних абонентів у Парижі так сильно збільшилося, що дирекція телефонів мусіла завести їхню нумерацію".

ПОЧУТТЯ СУСПІЛЬНОСТИ.

Промовляючи в Річмонд, Вірджінія, до Союзу молодечих Ліґ в Америці, секретарка панна Говлет сказала, що завданням Ліґ є виховувати молодь у той спосіб, щоб вона була свідома того, що живе серед інших людей, в організованій суспільности. Пізнавши устрій, змагання і душу цеї суспільности, вона сама зачне дивитися на окруження іншими очима, сама зрозуміє своє завдання, ще й інших поведе до корисної цілі.

СУДОВИЙ ПРОЦЕС ЗА ВЛАСНІСТЬ СИНА.

Марія Карваш, 30-літня дівчина в Торонті (Канада), перед чотирма роками привела на світ сина у місцевому шпиталі. Три дні після уродин на підставі попередньої угоди дитину зі шпиталю забрала до себе на виховання приятелька матери, пані Й. Дорожак. Ця мала держати дитину до часу, коли матір вийде зі шпиталю і повернеться до праці. Але вийшло так, що малий Михайло остався довгих чотири роки на вихованню в родині Дорожаків. Коли пізніше Марія Карваш домагалася звороту сина, пані Дорожак відмовилася його віддати, і це було причиною судового позву.

Зізнаючи в суді, дівчина заявила, що вона домагалася звороту сина багато разів, але пані Дорожак відмовлялася. Спершу домагалася грошей за удержання хлопця, а потім прямо відповіла молодій матері, що сина їй не зверне, бо полюбила його. На запит суду, де знаходиться батько дитини, Марія відповіла, що не знає.

Вислухавши обидві сторони, суддя Мейкінс вирішив, щоб хлопець остався при пані Дорожак, а для матери признав право забирати сина до себе при кінці тижнів і серед літніх ферій.

ВЯЗНИЦЯ ЗА ЗАТАЄННЯ ПРАВДИ.

Семен Онищук пішов на два місяці до вязниці за те, що, вдаючись за допомогою, забув сказати урядникові, що його жінка заробляє по 40 долярів місячно. Допомоги Онищуки дістали на пятьсот долярів.

ВОЛИНСЬКІ „ЧУДОДІЇ".

Минулого року була на Волині посуха і збіжжя вигоріло. Чехи-хлібороби кольонії Підлісок післали делеґацію до Арона Вайтмана, про якого йшла слава, що він має в собі якусь надприродну силу й може спричинити дощ. Вайтман склав з делеґацією умову, що як упадуть дощі, то він дістане від кожного господаря по 5 пудів жита. Справді дощі пішли і збіжжя було вратоване. Селяни приписали дощі Божій силі і Вайтманові збіжжя не дали. Вайтман вніс до суду позов проти чеських селян, домагаючись від них 1,000 злотих і рівночасно просив суд признати йому право вбогости та визначити йому адвоката з уряду. Суд просьбу Вайтмана відкинув і покищо цеї „чудодійної" справи не розглядав.

ЮНАК У БІДІ ВИРІКАЄТЬСЯ РОДИЧІВ.

На сцені торонтонського суду відігралася рідка родинна драма. Поліція арештувала 20-літнього Джорджа Офнала. Йому закинули грабіж у домі. Перед суддю явилася його рідна матір, щоб викупити сина на волю залогом на тисячу долярів. Та яке було здивування, коли показалося, що син до матері не хотів признатися, заявляючи, що він пишеться не Офнал, але Біґар. Мати зі сльозами в очах благала сина, щоб він її не вирікався і вернувся з нею домів.

Притиснений прокуратором, признався, що чотири роки тому він вирікся родичів та змінив своє назвище. Не послухав він просьб приявного батька і не дозволив родичам ніяким способом викупити себе на волю, а пішов до вязничної камери дожидати розправи.

СОВЄТСЬКІ ЛІКАРІ.

Московські „Ізвєстія" з 15. березня ц. р. змушені признати незвичайно низьку фахову підготову лікарів „большевицького виробу", себто тих, що скінчили медичні факультети при совєтській владі. Більшість студентів, що тепер є лікарями, вчилися... не маючи навіть підручників! Навчання провадилося „колєктивно", себто одну книжку видавалося на 10 до 15 студентів і то на короткий час. Зрозуміло, що багато навчитися при такій системі неможливо. Дуже зле відбивається й те, що студенти майже зовсім позбавлені клінічної практики, з огляду на неможливу орґанізацію університетських клінік. В тих клініках часто нема не тільки модерних приладів і апаратів, що обслуговують медицину в цілому світі, але навіть спеціяльних голок. Загальний освітній рівень совєтських лікарів також нижче всякої критики. Були випадки, коли „лікарі" не були всилі грамотно написати навіть рецепти...

ДЕСЯТЬМЕТРОВИЙ ЛИСТ.

У середньовіччі довгий лист був ознакою великої пошани автора до адресата. В Національному Музею в столиці Туреччини Анкарі можна тепер оглядати найдовший, здається, лист, що його хтонебудь у середновіччі написав. Лист походить з 16. століття. Його автором був перський шах, адресатом — турецький султан Соліман Великий. Лист написаний на перґаміні, що довгий десять метрів.

6-ЛІТНІЙ ХЛОПЧИНА ПІРНУВ ПІД КРИГУ.

Трагічною смертю згинув 6-літній Степанко Оленчук у Східнім Торонті. Пішов він зі своїм шкільним товаришем після обіду бавитися на беріг недалекого озера. За якийсь час до дому родичів прибіг товариш Степанка, повідомляючи, що „Стіві пропав під кригою". Всякі пошукування поліції та озерної сторожі тої ночі були безуспішні. Аж по триденнім шуканню знайдено тіло Степанка.

НЕ ПО КАТОЛИЦЬКИ І НЕ ПО ХРИСТІЯНСЬКИ

ЛЬВІВ. — „Діло" з 26 квітня пише: „Як оо. домінікани парцелюють землю". Читаємо там ось що:

„Недавно оо. домінікани оголосили парцеляцію своїх ґрунтів недалеко села Зіболок, повіт Жовква. Зрозуміла річ, що наші малоземельні селяни робили всі заходи, щоби прикупити при цій нагоді землі та створити варстати праці для себе і своїх дітей. На численні заходи у справі купна дістали селяни таку відповідь: „Ми поля вам, русіном, не спжедами, а єжелі так бардзо хцеце, купуйце ґорше — мочари, бо лепше поля мамі для польскіх осаднікуф". Ясно, що така „відповідь" викликала серед наших селян оправданий гнів та обурення. Селяни відмовилися від купна мокляків. Тоді оо. домінікани змінили свою тактику і згодилися кінець кінців продати кільком нашим землю, але під тою умовою, що ті селяни мусіли наперед переписати себе і свої родини на римо-католицький обряд. Та на тому ще не кінець. Дітей цих батьків, які купили землю в оо. домініканів, постійно примушують учителі в школі в Зіболках не лише говорити, але також молитись по польськи. Дітей справжніх поляків у Зіболках можна почислити на пальцях одної руки".

ПОЛЬСЬКИЙ СВЯЩЕНИК ПРО ІНТЕРВЮ ЕП. ХОМИШИНА.

ВАРШАВА (Польща). — „Варшавскі Дзєннік Народови" має рубрику, в якій поміщує інформації про українців і українське життя. Референтом цих справ є ксьондз Францішек Блотніцький, референт тих самих справ в орґані „Католицької Акції", що зветься „Ґлос Народу". В статті з 20 квітня б. р., затитулованій „Що діється серед українців", пише згаданий ксьондз про „симпатії українців до жидів" і в звязку з тим обговорює інтервю станиславівського епископа Г. Хомишина, в якім епископ висказав свої погляди на жидівську справу. Ксьондз Блотніцький, референт Католицької Акції, пише таке:

„Як симпатик жидів задеклярувався теж станиславівський епископ о. Хомишин. Дав він інтервю львівській сіоністичній „Хвилі" і то до її святочно-пасхального числа. Греко-католицький достойник безапеляційно осудив антисемітизм, надаючи цьому поняттю таке значіння, яке йому приписують жиди. Осудив „аберацію*) націоналізму" автохтонних народів, не згадуючи ні словом про найбільший шовінізм, який знає історія світа — жидівський. Зовсім помішав жидів з часів Старого Завіту з сучасними жидами Талмуду, так, немовби ніколи не було того вбивства на Голготі. І одні і другі є для о. Хомишина „вибраним народом". Під кінець свого інтервю станиславівський епископ поставив як зразок здорового націоналізму Ірляндію з часів боротьби за незалежність, зовсім забуваючи, що ірляндський рух послугувався в боротьбі з англійцями ріжними засобами: починаючи клясичним бойкотом, кінчаючи насильством. Епископ Хомишин належить безсумнівно до покоління, що деяких річей не розуміє. І це власне використовують жиди".

КОНСЕРВАТИВНІ КРУГИ ПРОТИ САНКЦІЙ.

ЛОНДОН. — Переважає думка уряду, що треба Англії усуватися з італійсько-етіопського конфлікту і не напирати на санкції проти Італії. Та соціялісти і лібёрали є все ще далі за санкції.

ЩЕ НЕ ВСЕ ЗАГАРБАЛИ.

ЛОНДОН. — Етіопський посол подає, що три пяті етіопської землі не є в руках Італії. Тією територією далі править етіопський уряд. Де саме цей уряд перебуває, не знати. Посол заявив, що не може зрадити тайни, щоб того місця не бомбардували італійські летуни.

ПРАВИТИМУТЬ ЕТІОПІЄЮ НА ІНДІЙСЬКИЙ ЗРАЗОК.

ЛОНДОН. — Доносять з Риму, що Мусоліні думає правити Етіопією в такий самий спосіб, як Англія править Індією, себто на федеративних засадах, не вмішуючися в релігійні чи племінні ріжниці та привілеї поодиноких племен. Італійський ґубернатор матиме такі права, як їх має заступник англійського короля в Індії. Італійців будуть осаджувати на просторах, які належали до етіопського короля, чи були власністю держави і є незаселені. Столицю краю мабуть перенесуть до міста Ґондар. Природні багатства краю будуть використовувати при помочі міжнародного капіталу.

*) Аберація — омана, збочення з прямої лінії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МАТИ

В частині, що призначена головно для нашої тутродженої молоді, передаємо англійською мовою те, що відчуває українська дитина, коли вдумується, хто це та українська мати в Америці. А тою матірю є та, тут у першу чергу фізично тяжко працююча українська жінка, яка нам підховала той наш молодий український цвіт, що його так багато в Америці.

Ми певні, що українські діти назагал — добрі діти. Ми певні, що вони відчувають ту велику посвяту, яку мусіла мати Українська Мати, щоб дати нашим дітям те виховання, яке зробило з них добрих, чесних, здорових і моральних дітей.

Та з цього не виходить, що ми в День Матери не звернули уваги й на те, що треба робити тій Матері, щоб вона дійсно заслугувала на любов дітей і на пошану нації. На те вже звернув увагу і наш жіночий провід в Америці, коли недавно пригадував український іміграції Свято Матери. Там цілком слушно згадано не тільки за пошану Матери, але теж звернено увагу і на обовязки, які повинна виповнювати у своїм житті українська Мати, якщо вона має заслужити собі на правдиву пошану.

Про ті обовязки приходиться і нам згадати, бо цього вимагає справа. Ми тепер у такім положенню, що на українську матір припадає надзвичайно тяжке завдання. Вона мусить за всяку ціну ратувати наш національний стан посідання в Америці. Вона мусить ратувати українську мову. Нічого не поможуть наші заклики в справі українських шкіл і українських учителів. Нічого не поможуть наші поклики до молодого покоління, щоб училось української мови, коли не стане нам тут до помочи Українська Мати в Америці.

І тому відзиваємося в оте велике Свято Матери до нашої Української Матери. Українська Мамо! Говори до своєї дитини українською мовою. Вимагай від своєї дитини, щоб вона Тобі відповіла українською мовою, бо на ту чемність Ти заслужила від тої дитини. А як та дитина підросте, вона таки згодом, маючи пошану до своєї Матери, матиме пошану і до тої мови, якою та Мати до неї говорила і якою вона тій Матері відповідала.

Отта наша вимога не є ніякою агітацією проти англійської мови. Боже борони! Це тільки один з найкращих способів, як удержати в Америці при життю ще й українську мову принаймні в тих, у чиїх жилах пливе українська кров. Це є змагання до вдержання українського духа в Америці, до плекання української культури, до вдержання живим того українського імени, яке теж вложило свою фізичну і духову силу в розбудову великої американської держави. І на те просимо Українську Матір памятати, поздоровляючи її зі „Святом Матери".

ДЕНЬ МАТЕРИ

День Матери. Свято, зроджене з питомої кожній людській душі потреби віддячити чимнебудь, нагородити якнебудь за добро, за ласку, за безконечну посвяту. Свято Матери. З сірого кутка, з забутого останнього місця, з турбот і безнастанної суєтливости вивести її — Матір — на один хочби день на світло, на видне місце у радісний вдячний гурт, врочисто — родинно! — настроєних людей!

О, як ніяково Їй на цьому почесному місці! Вона не розуміє гаразд, за що її шанують. Хіба робила не те, що мусіла? Мусіла — не під примусом ззовні, а під примусом всього її духового нутра?

От і тепер, у цей свій День і в своє Свято, вона обсервує із захопленням дітей, що своїми простенькими віршами й картинками віддають їй шану, а думки її такі далекі від самозахоплення.

Ні, Їй не треба пеанів! Їй треба чогось іншого; треба, щоб її розуміли. Тож і ми не ставмо її на педесталь на те, щоб ще більше осамітнити її, ніж це буває в її буденщині!

Чиж не доволі Ти наслухалася крилатих фраз у Твою честь, збираючи разом з цим гіркий полин відчуження Твоїх найближчих? Приймаючи тупі удари нерозуміння, легковаження Твоєї душі, що, жертвуючи себе завжди наново, збагачується віддаванням і прагне співжиття з тими, що їх віддалює їхнє життя, їхній егоїзм?

Коли садовимо Тебе сьогодні на перше місце — то на те, щоб краще видно нам було Тебе, щоб краще вдуматися в Твоє життя, в Твої бажання, радості і смутки.

Твоє материнство прийшло на світ разом з Тобою. Не тільки в першій Твоїй лялечці зі шматок, яку воліла Ти завжди ніж гарні куплені ляльки (може тому, що вона поганіша й більше безпомічна), не тільки в ній Ти знаходила предмет бурхливих або ніжних і захованих виявів любови. Тварини, яких можна жалувати й доглядати; вбогий, якого хотіли відправити ні з чим; чи старший братчик, який вважав нижчим своєї чести бавитися з Тобою, а плакав, врізавшися в пальчик: всі вони зазнали виявів Твойого прозябаючого материнства, Твойого піклування.

Так, скажім це ясно: Ти змалку вже була в дечому „інша". Твоє мале тільце носило в собі що-тільки слабенькі зазнови твойого найбільшого життєвого покликання — та вже воно відбивалося певною відмінністю Твоєї малої душі.

Не пробуймо сходити у глибінь, де в вічній темряві стоюється тілесне й духове! В цьому таємному горнилі зродилася Твоя чутливість і відзивчивість, прикмети, що не будуть помагати до скріплення твойого інтелекту, що перешкаджатимуть його змаганню до скупчення на самоті. Алеж — і це уже тайна й перемога Твойого духа: тут, у тій темряві зродився також чарівний дар: жіноча інтуїція. Це не є тільки Твій шостий змисл, потрібний у боротьбі за фізичне існування Твоїх дітей. Це є теж і Твій засіб, Твоя зброя в сфері духового життя, у сфері боротьби за право на духовий контакт з Твоїми рідними, з Твоєю суспільністю, з Твоєю нацією.

Одначе, чи часто ті, які говорять про тричі святе материнство, справді думають про нього ширше, як приведення на світ дитини, як фізичне пікування нею, а в найліпшому випадку як допомогу дитині в перших кроках її духового життя? Чи думають про те, яка спрагнена материнська душа близької — найближчої духової злуки з дітьми, що є не тільки її фізичним і духовим продовженням, але й її розквітом? Чи знає, чи прочуває це товариш Твойого життя, чи знають це Ваші діти, як хотілаб Ти разом з ними зглибити усе Твоїм серцем і Твоїм розумом, обдареним пятимилевими чобітьми інтуїції, що допомагають Тобі пройти прогалини, втрачені роками духової відсталости?

А коли й знають, — чи прикладають до цього ваги?

Як часто чарівний, вирівнюючий дар жіночої інтуїції вважають тільки невдалою спробою природи злагіднити жорстокий конфлікт між її законами і вищим прямуванням людини! І ствердивши це, легковажно відкидають оцей дорогоцінний, а такий радісний принос: жіночий своєрідний погляд на життя, жіночий підхід до усіх семейних і суспільних справ, що творять цілість існування національної збірноти. Оцей цінний вклад в духове життя народу, вклад, що може в те життя влити нову силу: силу віри в майбутнє, якою обдарена кожна Мати.

Коли нам сьогодні, в День Матери, вдасться прокласти забутій, відсунутій і, здавалось би, непотрібній уже Матері шлях до дальшого розквітання разом з дітьми, до дальшої її активности в суспільстві разом з її скарбами чуття, інтуїції, віддання і твердої віри в Завтра — то ми гідно звеличали День Матери. — („Новий Час").

М. Струтинська.

КУЛЬТ МАТЕРИ

В нинішніх тяжких часах, часах безробіття, політичних неспокоїв, насильства, жорстокої боротьби одиниць проти одиниць і народів проти народів — теплим проміном освічує наші зледовані душі **культ Матері**. Це та Матір, що дала нам життя; що кормила нас, хоч нераз сама терпіла голод; що мов львиця обороняла нас перед напастю інших; що любила нас без огляду на нашу красу і вроду; що плакала не над особистими кривдами, що ми їй завдавали, тільки плакала з журби: що буде з нами?

В твердій життєвій боротьбі, в якій ні один хибний рух, ні одна помилка не пройде безкарно, а мститься з залізною послідовністю; в якій ми відвикаємо від дійсного змісту милосердя і любови ближнього — зявляється нам нераз образ старенької, похилої, усміхненої жінки, яка крізь сльози говорить: „Не звертайте на мене уваги, дітоньки, я щаслива тоді, коли вас щасливими бачу". Це образ Матери.

Спогади про Матір виривають нас з сіро-сталевої буденщини й несуть у цілковито інший світ, в тайний світ, в якому ми знову стаємо малими, пустотливо-невинними дітьми, безжурними і безпечними під опікунчими крилами Матери. Спомини про Матір утішають нас і нераз розбуджують шляхотні почування навіть у камяній душі злочинця.

Та обовязки Матери є не тільки родинно-сентиментальні. Матір відграє величезну ролю також у суспільному житті. Тільки ми часто забуваємо про те і не даємо Їй за це належного признання. В руках Матери спочиває виховання молодих поколінь. Учені кажуть, що характер чоловіка формується вже від колиски. На Матері лежить тяжкий обовязок защіпити в дитині людяні почування, любов, благородність; одначе заразом не розмагнити вдачі дитини і не зробити через те її нездібною до твердого життя. На Матері лежить також обовязок виховувати своїх дітей на здібних, здисциплінованих, творчих і патріотичних громадян.

Скільки терпінь переживає Матір, коли мусить здушувати свою любов і карати дитину! Та кара болить її більше ніж саму дитину. Та Вона зносить це, бо це йде про добро дитини.

Скільки трагізму переживає Матір, віддаючи своїх синів на війну! Радо пішла би вона на смерть сама. Та обовязок і любов до свого народу, за який Вона теж несе велику відповідальність, змушують її здавити власний біль і нераз з закровавленим серцем Вона сама накликає своїх синів до геройчних вчинків.

Нарід, який має розумні, геройчні і патріотичні Матери може бути безпечним за свою будучність.

Ось у той День Матери, бодай раз на рік, ми всі застановімся над тою тихою, благородною, геройчною і заразом трагічною постаттю, якою є Матір. Спогад про Неї понесе нас на хвилю в країні дитячих мрій, зробить нас через те кращими і щасливішими й через те ущасливить також її, нашу Матір.

Мусій Степанчук.

ЗДОРОВА БУДЬ, МАТИ!

Я бачу: сидиш Ти усміхнена нині
І руки простягла до мене, дитини.
Сидиш Ти, як давно, сама та, все ненька,
Що щиро тулила мене до серденька.

Нічого не було для тебе такого,
Щоб Ти не зробила для щастя мойого,
І нині, в цей день Твій, о добрая Мати,
Ти гідна від мене подяки й відплати!

Нині кожде слово, що впало з уст Твоїх,
Розсновує пряжу безліч думок моїх.

Та слів і думок всіх не в силі зібрати,
Щоб добро і ласки Твої описати.

Якби так з Тобою ще хвилечку жити,
Ти би научила слова ті зложити,
Бо Твоє лиш серце уміє відчути
Бажання дитини, всі радости й скрути.

Чужина. Далеко до Тебе, о Мати!
Не можеш Ти, Ненько, мене пригортати...
Прийми зі всіх слів тих й думок небагатих
Одно лиш бажання: „Здорова будь, Мати!"

МАТИ І ДІТИ.

Потялися діти мами:
„Мамо наша мила!
Чи ти мала матусеньку
И чи ти її любила?"

Мати з смутком відповіла:
Мала і любила,
Та вже мою матусеньку
Могилонька вкрила".

„Скажіть, мамо, де могила,
Ми підем, побачим,
І над тою могилою
Враз з вами заплачем".

„Як будете на Вкраїні,
То там під горою
На цвинтарі є могила,
Заросла травою.

„На могилі кущ тернини
Немов промовляє:
Прийдіть ближче, подивіться,
Хто тут спочиває".

Добра мати своїм дітям
Таке розказала,
Думкамиж в Край полинула
И гірко заридала:

„Нащо вієш, буйнесенький,
Нащо завіваєш?
Нащо землю на могилі,
Нащо розвіваєш?"

„А я вію, завіваю:
Така моя доля;
Хай не росте терниночка
Суха серед поля".

„Верни мене, милий Боже,
В рідну сторононьку:
Не водою, а сльозами
Скроплю могилоньку".

Катерина Протасевич.

Подружні сни.

— Уяви собі, друже: моя жінка не дає мені ночами спати. Їй постійно сниться, що вона виходить замуж за міліонера і крізь сон радісно вигукує.

— Зі мною ще гірше. Моя теж кричить так весело, якби була виграла і повторює при цьому: „Нарешті він помер!"

Карль Марія Ґільґен.

ОСТАННЄ БАЖАННЯ

(З „Фантазій життя").

В каварні „Італія" гомоніли солодкі ридання скрипок, на столиках скрізь довкола ясніли повні келихи, гамірливий гурт людей надихувався з насолодою настроєм безжурної забави, а знанливий сміх жінок прошибав невидимими блискавками тяжке від диму повітря розгуляного льокалю.

Та тут раптом слова:

„Прохаю вас, панночки, звольте ласкаво забавитись трохи з оцим паном там, коло другого столика з лівого боку. От вам і гонорар".

І з цими словами чоловік у чорному, з потилицею вола та з грубим, гостро підкреченим вусом, — він немилий вираз свойого червоно набряклого обличчя намагався надаремно лагодити силувано чемною усмішкою — втиснув каварняній дамі в руку папірчик банкнота, і зараз же повернувсь до свойого стола, що стояв обік столика згаданої людини.

А Мада почула спершу якийсь несамовитий страх, опісля подивилася з увагою на банкнот у її руці, підвела на свойому місці і крізь ряд глітно обсаджених столиків протиснулась туди, куди їй було сказано, де й сіла собі, згодом повна трохи робленої веселости, питомої прислужним дамам в таких льокалях. Чоловік же, обік якого вона сіла, сказав притім до неї трохи хрипким голосом:

„Дякую вам дуже за те, що ви вволили прийти до мене. Я ось, знаєте, трохи стужився за жіночою усмішкою".

Він говорив поволі, трошки пиняво, хвилями ніби з глибин якогось отупіння, то знову з поривом раптового схвилювання. І Мада почула знову несамовитий острах, під впливом якого їй хотілось зірватися з місця і втекти геть. Але вона ще раз опанувала себе і жартами вдаваної веселости намагалася перемогти на силу своєрідну тривогу, наводжену на неї несвідомо всією ситуацією.

Незабаром ось кельнер приніс флящку вина і наляв келих по вінця. Але в цей мент, ще поки пан свій келих притулити до уст, чоловік з потилицею вола та з гостро закрученим вусом наблизився до них, хопив за келих і, перепросивши даму — скоштував вина, після чого сів знову на свому місці, що Маду науково зчудувало незвичайно.

Це так — воно було ясно, що ситуація тут була повна захованої таємности.

Але що саме було тут?

Каварняна красуня кинула питайним поглядом у сторону її хвилевого партнера. А він з легкою усмішкою сказав:

„Щож, не дивуйтеся... Це ось уже так, що за моїм кожним рухом стежать, і кожну мою страву коштують. Я під постійним доглядом і сторожею". — „Невже ви такий дорогоцінний?"

„Здається. Принайменше є дехто такої думки, а я з ним не спорю"...

„Але хто ви такий?" — спитала Мада.

А таємничий пан на це:

„Моє імя — Володислав, а назвища — не питайте. Колиб ось ви знали, хто я, то ви не сиділиб зо мною при оцім столі". — А по хвилі:

„Пані, ви мусите сповнити мені одно прохання. Бачите, я щойно сказав вам тут моє імя, і чекаю тепер, що ви скажете мені ваше. Будьте певні ось, що я збережу його у споміні на завжди, бо знаю, що вас і його буду згадувати так довго, як довго буду жити.

„Ви так швидко захоплюєтесь?" — засміялась Мада, почуваючи, що її неспокій трохи присмирюється. І кинула:

„Моє імя — Мада".

Їй відповів дивно мягкий погляд незнайомого.

„Який припадок! Оце ось та жінка, що плекала мене в перших днях мойого дитинства, називалась теж Мада. А ви, що є останньою жінкою, яку доводиться мені в цім моїм житті пізнати, ви носите тесаме імя..."

Мада чудувалася.

„Що ви? — допитувалася. — Хочете йти в монастир, чи відібрати собі життя?

Та невідомий гарячився.

„Ні, ніяким чином не міг би я стати самогубцем, бо надміру, до божевілля люблю життя". Він сказав ці слова під жагучий, горячий віддих, ухопив притім руки Мади і притиснув їх до себе, повний такої пристрасти, що жінка мало не крикнула з болю. Та це не вразило Маду несамовито, то вона всетаки почувала згодом дивну принаду в розмові з тим чоловіком. Мада почала притім співати рефрен пісеньки, граної саме орхестрою, посміхалась до свойого гостя; вони надивали собі вина і пили його, поки фляшка не стала зовсім порожна, і замовлено нову. Одначе в цей мент зявився зараз чоловік у чорному та з потилицею вола, покоштував вина в келиху незнайомого, і зараз же вернувся на своє місце.

Тут Мада не втерпіла.

„Скажіть мені, хто ця людина в чорному?"

„Несамовита біда" — відповів Володислав.

„Ваш слуга?"

„Він буде пильнувати мене до самої смерти" — сказав Володислав понуро. Але тут Мада, вважаючи, що ситуація знову стає немила, намагалась урятувати її тим, що вибухнула нагло своїм щонайдзвінкішим жіночим сміхом, причім Володислав знову вхопив її за руки та тримав їх тепер міцно у своїх. А його очі впирлися притім в її уста і ніби упивалися кожною і найдрібнішою рисою її ще завжди дуже гарного лиця. Тепер усе його єство прагнуло людини, що загибає з жажди і прагніння, повна муки туги за останньою насолодою...

Але в цей же мент гукнуло з боку:

„Нам час іти!" — І тут же чоловік у чорному покликав кельнера і вирівнав рахунок за ввесь вечір.

Володислав пополотнів.

В його очах тьмарився якийсь тривожний неспокій та вираз чогось понурого, чого не назвеш словами ніяк.

А Маді саме тепер хотілось говорити з невідомим далі і — вона почувала це гаразд — щораз довірливіше.

„Ну й колиж ми побачимося?" — спитала вона його, намагаючись безжурно посміхнутися, хоч дожидана відповідь не була їй байдужна.

Та він на те:

„Ніколи!"

Притім Володислав підвівся зі свойого місця, бо на його плече поклалася важко і значучо рука чоловіка в чорному. Але на одну короточку хвилину він спинився, і, нахилившись до Мади, торкнувся її уст цілунком, після чого відвернувся і вийшов зі салі трохи нерівними кроками, водно під пильним доглядом чоловіка з потилицею вола.

А на дворі сірів уже ранок.

Та Мада сиділа ще довго на свойому місці, не говорила більш з ніким і, обміркуючи пригоду цієї прогомонілої ночі, потопала вся в думках. Укінці ж вона встала і, одягнувшись, пішла додому, в сторону одної з дальших округ міста.

Та тут раптом — що це?

Оце ось у хвилю, коли вона переходила попри казарму гузарів, вона побачила, що перед нею товпилися глітно й нахабно гурти людей. А коли вона й собі спинилась і пристанула, дізналася, що незабаром будуть вести сюди душогубця Подсудека, якого мають саме тепер на подвірю гузарської казарми — тратити. І в цей же мент наближився до казарми відділ жовнірів, посередині яких ішов чоловік у чорному із потилицею вола, ростом вищий над усіх. Мада дивилась на нього, не всилі відвернути від нього очей ні на хвилю; але коли відділ жовнірів переходив попри неї, вона побачила, що чоловік у чорному когось обік себе проводив.

Один погляд — і Маді вирвався з грудей жахливий крик:

„Володиславе!"

Але вже пів години пізніше кат з потилицею вола та з гостро закрученим вусом предложив прокураторії рахунок коштів ночі, проведеної з душогубцем Володиславом Подсудеком в каварні „Італія".

Бо таке було останнє бажання вбивника в ніч перед присудженою йому смертю.

З німецького переклав
д-р Остап Грицай.

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ ЧУЖИНЦІВ

(4)

ДИСКУСІЯ.

До дискусії над відчитами професора Селіна й н. Милера засіли на естраді передовсім 9 підготованих до неї людей. Проводила нею пані Боршард. Дискусія порушила докладніше ріжні питання, зазначені в рефератах.

Бесідники згідно підносили високе пошанування для закона в імігрантів. Один бесідник говорив, що в краю його походження ніхто не знає про організований злочин. Як коли навіть щось таке трапиться, то люди кажуть, що це хтось поповняє злочин на американський лад.

Інший бесідник змалював ріжницю між сеянським вихованням дітей у краю та вихованням дітей селян-імігрантів в Америці. Там, у краю, дитину виховувала родина, заставляючи дитину до праці. Селянська родина це робуча цілість, у котрій кождий сповняє призначену йому працю. Дитина має свою працю, свою відповідальність і своє становище, відповідне до віку, полу й роботи. Над її поведенням чуває жива громадська опінія села. Селянська мораль спирається на почуття постійности, що випливає з почуття постійности оселення й постійности заняття. З такого виховання виростає селянський характер, що відзначається роботячістю, покладанням на власні сили, оптимізмом, довірям і самопошаною. Та цей самий селянин, ставши імігрантом в Америці і заживши у великім місті, відразу знайдеться без традиційних засобів виховання. Він не має землі, ні сталого заняття, ні сталого поселення. Родина не функціонує як господарська цілість і він не може своєї дитини заправляти до роботи, бо не може дитини брати з собою до роботи. Публична опінія розбита й не чуває над мораллю дитини, ні дозрілої людини. Через те імігрант-селянин знаходиться в труднім положенні, коли хоче як слід виховати свою дитину: він мусить шукати нових засобів, щоб заступити давні традиційні засоби, що стояли йому до розпорядимости вріднім краю.

Ще інший бесідник, родом з Бразилії, показував на ріжницю між відношенням уроженців Бразилії до імігрантів та відношенням уроженців Злучених Держав до імігрантів. Бразилійці не мають до чужинців, з якої народности вони не походилиб, ніякого упередження. Вони не почувають погорди ні для німців, ні словян, ні для китайців і японців. Через те й імігранти почуваються в Бразилії як вдома та люблять край як свій. Загорілі американці, показуючи свою погорду до імігрантів, нищать власні заходи коло скорої американізації імігрантів, яку вони самі хочуть прискорювати. Це нищення власної праці й власних заходів можна зрозуміти в народу нижчої культури, але тяжко зрозуміти в народу з високою освітою, що читає книжки й газети, ходить до добрих шкіл та нераз має нагоду почути, які наслідки може мати нахабний натиск за поспішне націоналізування людей.

Загальна дискусія приявних гостей відкрила ще нові сторони порушених у рефератах справ. До двох референтів і приготованих дискутантів ставлено наперед ріжні запити. Між іншим питалися, що робити, щоб виховати краще імігранта в розумінню відносин у краю та чим заступати в Америці ту ролю, яку на селі в Европі відогравали родина й село. Відповідаючи на цей запит, Джостин Милер говорив, що вернутись до суспільних умов, серед котрих жив селянин-імігрант у старім краю, в Америці не буде можливо, та що через те значну частину ролі родини буде мусіти перебрати школа.

Один з учасників, уроженець Швеції, що тепер живе в стейті Минесота, радив американцям навчитися поважання до чужинецьких, себто не-англійських, мов та радив американським учителям показувати пошанування до мови й культури батьків усіх дітей у школі без розбору. Коли вчителі не будуть цього показувати, то вони розвинуть серед дітей почуття нижчости і почуття стиду, котрі будуть шкодиди не тільки самим дітям, але й цілому американському народові.

Між зібраними трапився тільки один учасник (представник російської організації адвокатів), що заявив зборам, що в Америці нема ніякого упередження до чужинців. Всі інші учасники, видимо, були іншої думки.

По короткій промові проф. Чемберлина, що реасумував висліди пополудневої дискусії, проф. Рід Луис, як організатор конференції, підкреслив плодовиті дискусії конференції та закрив збори, закликавши всіх зібраних на спільну вечерю, на котрій мали бути порушені ще додаткові питання, получені з тою справою.

IV.

ОБІДОВІ ЗБОРИ.

На вечерю, що відбулася в тому самому готелі, зібралося ще більше гостей, як було на самій конференції. По скінченню вечері промовила предсідниця цих зборів, Джозефіна Ровч, заступниця секретаря скарбу.

Як перший бесідник промовив Вил Ірвин, відомий воєнний кореспондент, автор кількох книжок, між іншими широко відомої книжки про новинки й пропаґанду. Він затитулував свою промову:

ПРИЄМНОСТИ НЕНАВИСТИ.

Вийшов він із ствердженого психольоґами факту, що багато людей любуються в ненависти. Та ненависть осуджує мораль, специяльно наука Христа, котра виразно станула на становищі, що будуючим чувством є любов. Через цю науку люди, що її приймають, у засаді відчуваючи ненависть, почувались би грішними, себто їх мучила би грижа сумління. Щоби позбутися грижі, ненависники придумують на свою ненависть preріжні виправдання. Отже вони кажуть, що люди, котрих вони ненавидять, небезпечні, або злі люди, або вроджені злочинці, або крайні в політиці, або щось подібне. Знайшовши таке оправдання для своєї ненависти, вони можуть тепер віддатися ненависти з усею силою, навіть почувати через свою ненависть свою моральну вищість.

Бесідник перейшов американську історію й показував на прикладах, що вся американська історія це одна історія ненавистей. Спершу кольоністи ненавиділи індіян, вважаючи їх як поганців за злочинців, дикунів, тощо. Коли поконали індіян і перестали їх боятися, перестали їх ненавидіти. Почали ненавидіти анґлійців в Анґлії, себто в ріднім краю. Поборовши їх, почали ненавидіти мексиканців. Ненавиділи теж еспанців, потім канадійців, ще пізніше німців, далі москалів, а нині всіх чужинців.

За нинішньою ненавистю американців до чужинців бесідник бачить бажання американців зісунути чужинців у нижче положення матеріяльне й суспільне.

Бесідник протестував проти цеї ненависти не тільки в імені справедливости для чужинців, але й в імені добра для Америки. Як американці будуть поводитися супроти чужинців з ненавистю, — говорив Вил Ірвин — то не довго буде треба ждати на це, що ми і в Америці будемо мати такі самі національні меншини, себто угнетені народи, як маємо нині в Европі.

„ПРОСТІ ДУМКИ ПРО РАСУ".

Ернест А. Гутон, професор антропольоґії в Гарвардськім університеті, звернув увагу на те, що за упередженням американців до чужинців, як за кождим упередженням одного народу до другого, є переконання про свою расову чи національну вищість, та подав зібраним коротко, що про це питання вищости й нижчости раси говорить наука.

Раса, це просто спроба кляcифікації людей по зовнішніх признаках. Хоч учені ділять людей на раси, вони ще не відкрили певних признак, на основі котрих з поверхового вигляду можна судити про расу чи національність людини.

Не могла теж наука доказати ніякої чистої раси; бо всі раси з собою сильно перемішані довгими віками.

Не відкрито теж ніякого звязку між зовнішнім виглядом і умовими признаками. Значить, з зовнішнього вигляду не можна судити про вдачу людини. Якщо якісь звязки є, то нинішні досліди на цьому полі ще занадто доривочні, щоб можна робити певні висновки.

Раса це дідична справа: її одідичується через само походження. Тимчасом мова це набута річ, яку набувається через життя серед людей, що цеї мови вживають. Одну й ту саму мову можуть набути люди, що належать до ріжних рас, себто є ріжного походження.

Зате наука ствердила, що ніяка раса ні національність не має монополю на якунебудь признаку характеру чи умовий талант. В основі всі раси мають подібні заложення, себто, поставлені у відповідне оточення, витворюють подібні признаки, подібні риси й таланти.

Закінчуючи свій короткий відчит, проф. Гутон сказав: Американські уроженці мають певну культуру. Чужинці, що приходять до Америки, теж мають певні культури. Щодо одних і других, треба триматися того самого правила, що було висказане в Святім Письмі: Здорове гилля дерева треба плекати, нездорове відрізати й кинути в огонь.

„НАЙСТАРШИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРОМИСЛ".

Накінець Моріс Гиндус, автор кількох книжок про Росію, змальовував упередження до чужинців як „старий американський промисл". Він наводив напад проти німецьких імігрантів з одної американської газети з середини 18-го віку, потім напад бостонської газети проти айриських імігрантів у половині 19-го століття. Коли тепер американці накидуються проти чужинців як проти носіїв революційних ідей, то тут вони переливають у нові міхи старе вже вино. Як о. Райен у своїй промові рано, так цей бесідник добачував у цій нагінці признання американців, що вони не вміють вирішити основного суспільного питання Америки. Бесідник не вірить, щоб так було все. Американський талант, що зумів вирішити питання продукції, вирішить теж нове питання розділу продукованого добра, а тоді в Америці не стане ненависти до чужинця.

Рід Луис, голова „Фліса", закінчив повечірні збори, підносячи велику вагу конференції для розгляненя причин упереджень до імігрантів та висказав надію, що таких конференцій буде більше.

ДЛЯ МАТЕРИ

В передодень Дня Матери
Радилися діти,
Які би то даруночки
Матусям зложити.

„Щож ти своїй матусенці"
— Василько питає —
„Даруночків накупила,
Що й Татко не знає?"

„Татко самі накупили,
Я тільки ховаю,
А вже завтра я матусі
В дарі посcкладаю".

„Та цеж гарно, Ганусенько,
Алеж треба знати,
Що й від себе щось матусі
Треба дарувати.

„Я, як бачиш, своїй нені
Дарунків не маю;
Затеж її гарнесеньку
Пісню заспіваю".

„А я своїй матусенці
Обрус вишиваю:
„Від Марусі для Матусі!"
На самому краю.

„Тай обвела я довкола
Віночком з листками
Й гарні букви розмістила:
„Для Рідної Мами!"

„І у ріжках жовті рожі
Й боз голубосиній,
А на самій середині
Прапор України".

„Дуже гарно, Марусенько,
Яж шити не знаю,
Затеж своїй матусенці
На скрипці заграю".

„А я своїй матусенці
Вірш задеклямую".
„А я свою матусеньку
В руку поцілую".

І усі так навперейми
Себе вихваляли,
А бідної сиротини
І не завважали...

Стоїть мовчки у куточку,
Ніхто не зважає,
Як сирітка дрібні сльози
Рукавом втирає.

„Щож я зроблю безталанна?
Матусі не маю!
Піду у луг коло річки
Цвітів назбираю

„І на гробі посcкладаю
Гарно китичками,
А щоб вони не зівяли,
Скроплю їх сльозами".

Г.

УКРАЇНСЬКА МАТИ В АМЕРИЦІ

Вчить мене матуся моя дорогенька,
Що я українка мала білявенька;
Що стяґ України жовтий і синенький,
А герб України — тризуб золотенький.
Тай ще так навчає мене ненька мила,
Щоб я Україну понад все любила.
Бо хоч я родилась уже в Америці,
Але батько й ненька є все українці.
Тож і я вкраїнське серце в грудях маю,
Так мене матуся моя научає.

Анастасія Рибакова.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЖІНКИ НА КРИЛАХ.

Пані Кеніон, американська летунка, каже, що вона й кількa інших жінок готовляться до участи в найближчій війні як летунки.

По такім вступі можна би сподіватися, що летунки готовляться кидати бомби, стріляти до летунів у бою, тощо. Та пані Кеніон каже далі: Ми, жінки, будемо перевозити ранених жовнірів, переносити депеші та будемо звільняти торговельних летунів, покликаних до активної служби.

Отже щось як цей лідер, що казав: „Всі вперед, а я за вами!"

НЕ ТІЛЬКИ ТІЛЕСНЕ ЗДОРОВЛЯ.

Д-р Джеймс Пейдж і д-р Карні Лендис, лікарі Нюйорського Психіятричного Інституту, подали на зборах Американського Психольогічного Товариства до публичного відома вислід своїх розслідів над відношенням між умовим здоровлям та подружжям, котрі вони робили за почином Колюмбійського університету.

Вже це одно, що поважна наукова інституція та великий університет займаються такою справою, замітний факт. Видно з того, що питання умового здоровля не є справа малої ваги.

ПОДРУЖЖЯ И УМОВЕ ЗДОРОВЛЯ.

Д-р Пейдж і д-р Лендис кажуть, що подружжя не є перешкодою до божевілля, бо й жонаті попадають до шпиталів як умово хорі.

З цих фактів вони роблять висновок: подружжя не є щіпленням проти умової недуги. Себто: як боїшся умової недуги, не жди лікування від одружіння.

ХАТА И ШПИТАЛЬ.

Одначе, кажуть ті самі лікарі, до шпиталів зголошуються як умово хорі менше подружених, ніж неподружених.

Щоби з цього не робити невідповідних висновків, дослідники дивилися за причиною цього явища: „Низьке число подружених у шпиталях для умово хорих можна найкраще пояснити двома причинами. Перше, умово хорі люди, що мають родину, дістають при родині таку опіку. Які неподружені шукають у шпиталях. Друге, люди, що не достроєні до життя з іншими людьми, не дружаться".

Між стрічками реферату видно пораду, яку ці лікарі дають широким кругам громадянства: хто не вміє жити з іншими людьми, той хай не дружиться, бо подружжя таксамо викрие його умову недугу, як неодруження. Хіба що хто не хоче йти лікуватися до шпиталю, а хоче мати опіку вдома.

ЧОМУ ВОНИ ВСЕТАКИ ЖЕНЯТЬСЯ?

Описуючи ріжні типи людей, що не надаються до подружжя, відомий американський психольог Джордж А. Дорсі в одній своїй книжці питається: чомуж ці люди женяться, коли їх подружжя очевидячки мусить скінчитися зломанням двох або більше жить?

Відповідає: „Правдоподібно тому, що вони виросли з такою думкою, що людина повинна дружитися".

Такі переконання вщіплюють ріжні суспільні чинники, а в деспотичних краях, комуністичних і фашистівських, державний уряд веде агітацію за те, що всякий повинен женитися й мати діти.

ВЯЗНИЦЯ НА СВ. ОЛЕНІ.

Цікавий причинок до нетовариської вдачі зрозуміння дає драма, що її недавно грали в Лондоні, в Англії, під нагоповком „Св. Олена". Ця драма представляє француського цісаря Наполеона по його поваленню на вигнанню на острові св. Олени.

Драма написана з великою історичною вірністю. Вона представляє факти так, як вони були: не робить з Наполеона ні героя, ні мученика, ні драба, а представляє просто як людину в нещастю.

Англійці вибрали остров св. Олени на вязницю для Наполеона тому, що це невеличкий острівець, закінений далеко від світа. На тому острівці Наполеон створив собі щось у роді королівського двора, який він мав у Парижі. До двора належали люди, що з вірности до Наполеона хотіли з ним ділити недолю вигнання. Історія показує, що це товариство розбилося через самого Наполеона та його товаришів. Він був заздрісний за всякі гонори. При всякій нагоді він дивився на те, щоби блеснути в окруженню. Всі люди оточення мали підчеркувати його гідність. Люди не могли щоденного завдання виконати, й Наполеон був вічно подражнений, злосний, завидний, дехколи заплаканий. Люди, що прийшли ділити з ним недолю, таксамо як він, дбали за гонори, почести й гідности. Пішла низка дрібних непорозумінь, сварок, дрібних кандалів, що зробили заслання Наполеона образом непристойности й хамства.

— Ви чого якісь такі злісні?

— Таж подумайте самі, як тут не сердитися? Сиджу в гостинниці, пю і їм, витягаю тисяч - доляровий банкнот, щоби вейтер видав мені решту й у тій хвилині — пробуджуюся!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

СЕЙНТ ПОЛ, МІНН.

Міжнародня вистава.

В днях 24, 25 і 26 квітня ц. р. заходами Y.W.C.A. відбулася в нашому місті міжнародня вистава, в якій брали участь всі тут мешкаючі національности включаючи очевидно й українців. Одначе тому, що нас тут дуже мало, то нам прийшла з помічю укр. прав. громада з Мінеаполіс зі своїм парохом о. Корсуновським на чолі, за що їй дякуємо.

До тої вистави ми всі приготовилися з запалом і охотою і коли нам таки вдалося поставити свій відділ на тій виставі, то це було для нас великою моральною нагородою.

Як і в інших подібних випадках, українське мистецтво притягало велике число глядачів, які ставили нам ріжні запити про Україну. Між експонатами були річи місцевих українців; а далі добродіїв Кочанів, з Джолієт, Ілл., а також були річи (гуцульські вироби), що їх ми одержали від „Жіночої Долі" з краю. Крім того були також малюнки Олени Кульчицької.

За безкорисний труд у виконанні цеї вистави належиться ще подяка місцевому Союзові Українок, Школі танцюристів, хорові та диригентові, а передовсім самому комітетові з професором Грановським на чолі, які не жаліли труду і тою виставою занялись.

К. Качмарова.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПАЛМЕРТОН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться у вівторок, 12. травня, в годині 7-мій ввечір ,в гали парохіяльній. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо маємо деякі справи полагодити. Напоминаємо тих членів, котрі ще довгують, щоб старалися чим скорше заплатити, бо так далі не можна тримати членів. — І. Березяк, предс.; О. Патер, кас.; М. Куба, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

Коротко.

— Ви десь мусите бути щасливі з жінкою?

— Еге ж, мушу!...

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Вона: — Чи може татко щось згадував, що ти ще замолодий, щоби оженитися зі мною?

Він: — Так, одначе твій татко додав теж, що я дуже скоро постаріюся, як мусітиму платити твої рахунки.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(162)

На його радість Тарзан застав лейді Бет і її приятелів занятих опікою ранених. Вони лишилися там цілий тиждень, даючи пораду. Потім Тарзан заявив, що він покидає табор. Повна сила іскандріянської сторожі відвела його до виходу з кратеру.

„Я прийду назад і розсліджу тайну цього вогненного стовпа", заявив Джері. „Підчас нашої поволної подорожі", заявила Бет. „Га. Я вже маю досить Африки", Томі засміявся. „Я тепер хочу фарми спокійно десь на фармі в Ню Джерзі, ні?" Арбеля усміхнулась. „О Кей, кид", вона сказала.

При тунелю Тарзан звернувся до Маседона: „Як нарід іскандрія хоче бути щасливий, хай стереже добре цього входу перед приходом варварів". Потім він підняв руку на знак прощання.

І не тяжко собі уявити, що зо свого місця в хмарах Олександер Великий дивився вниз і говорив: „Ось чоловік, що варт бути в товаристві найбільших войовників світа. Олександер Великий з Македонії віддає поклін Тарзанові з Міш".

КІНЕЦЬ.